

Democrație versus comunism - modele de organizare a statelor. Războiul Rece (1945-1991)

Schița lecției

1. Lumea postbelică
2. Democrație versus comunism
3. Războiul Rece (1945-1991)

Lumea postbelică

- înfrângerea Puterilor Axei a însemnat prăbușirea regimurilor totalitare de extremă dreaptă
- 1946: Conferința de la Paris -> liderii marilor puteri învingătoare au luat decizii cu privire la reorganizarea lumii postbelice
 - Germania a fost împărțită în zone de ocupație între Franța, Marea Britanie, SUA și URSS
 - 1949: au fost unite zonele administrate de britanici, americani și francezi -> Republica Federală Germania (R.F.G. sau Germania de Vest)
 - zona sovietică a devenit Republica Democrată Germană (R.D.G. sau Germania de Est)
 - orașul Berlin a fost împărțit în patru zone
 - granița dintre cele două state trecea prin mijlocul Berlinului

Democrație versus comunism

- lumea a fost împărțită în două sfere de influențe
 - una controlată de URSS, care a impus comunismul în câteva țări, transformându-le în sateliți ai săi: Polonia, România, Ungaria,

Bulgaria, Cehoslovacia, Germania de Est

- state care au devenit comuniste în urma victoriei partizanilor: Iugoslavia, Albania
- unele state au încercat să se elibereze de comunism prin revoluții sau mișcări de reformă
 - 1956: revoluția din Ungaria
 - 1968: Primăvara de la Praga (Cehoslovacia)
 - mișcarea sindicală „Solidaritatea” din Polonia
- 1985: reformele (glasnost și perestroika) liderului sovietic Mihail Gorbaciov a permis înlăturarea regimurilor comuniste din estul Europei
 - 1989: statele europene din blocul comunist au revenit la democrație
 - 1991: s-a dezmembrat URSS
- state comuniste de astăzi: China, Coreea de Nord, Vietnam
- cealaltă dominată de SUA, lider al grupării statelor democratice occidentale
- trăsăturile regimului democratic
 - principiul separării puterilor
 - suveranitatea națiunii
 - pluripartidismul
 - respectarea drepturilor și libertăților cetățenești
 - votul universal
- trăsăturile regimului comunist
 - partidul unic
 - cenzură
 - poliția politică
 - încălcarea drepturilor și libertăților cetățenești
 - controlul statului asupra vieții publice și private

Războiul Rece (1945-1991)

- a fost o confruntare politică, ideologică, economică și militară indirectă între tabăra comunistă (condusă de URSS) și tabăra democratică (condusă de SUA)

- cele două tabere concureau pentru atragerea altor state sau impunerea modelului lor economic și politic în alte țări
- la nivel politico-militar a fost o confruntare care s-a desfășurat între două alianțe constituite în jurul SUA și URSS
 - Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO)
 - a fost constituită la Washington în 1949
 - din alianță fac parte o serie de state democratice în frunte cu SUA
 - are ca obiective menținerea păcii și apărarea independenței
 - are un caracter defensiv
 - Tratatul de la Varșovia
 - alianța a fost creată în anul 1955 ca reacție la amenințarea NATO
 - reunea toate statele comuniste din Europa de Est, cu excepția Iugoslaviei și, ulterior, a Albaniei
 - avea un caracter defensiv
 - SUA și URSS nu s-au confruntat niciodată direct
 - au susținut state sau grupări în războaie civile, fiecare încercând să-și sporească influența în detrimentul celeilalte
 - 1948-1949: blocada Berlinului
 - 1950-1953: războiul din Coreea -> apariția Coreei de Nord (stat comunist) și a Coreei de Sud (stat democratic)
 - 1956: criza Canalului Suez
 - octombrie 1962: „Criza rachetelor din Cuba” -> a fost cel mai dificil moment din timpul Războiului Rece
 - 1967: Războiul arabo-israelian de șase zile
 - 1955-1975: războiul din Vietnam -> comuniștii au câștigat
 - 1979-1989: războiul din Afganistan
- sub aspect ideologic, Războiul Rece a fost o confruntare între democrație și totalitarism
 - statele comuniste s-au izolat de restul lumii
 - în Europa, linia de demarcație între cele două grupări de state era

desemnată prin termenul *Cortina de Fier*

- la nivel economic a fost o confruntare a celor două modele economice specifice lumii postbelice: modelul de tip liberal al economiei de piață și cel comunist, de tip dirijist și centralizat
 - statele comuniste nu au putut să țină pasul cu tehnologia dezvoltată de SUA și partenerii săi
 - regimurile comuniste s-au îndatorat pentru a construi sisteme industriale -> a fost neglijată calitatea vieții populației de rând
- 1991: s-a terminat Războiul Rece prin destrămarea URSS și desființarea Tratatului de la Varșovia